

Сленгізми в мові певних соціальних груп і проблеми їх підтекстового тлумачення та інтерпретації в конкретному мовленнєвому й ситуативному контексті

Любов Якимович

судовий експерт, Волинський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України, м. Луцьк, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2875-5491>, e-mail: lyba.jakymovych@gmail.com

Обґрунтовано доцільність комплексного застосування семантичного, контекстуального та прагматичного підходів для інтерпретації прихованих значень лексики наркотичної тематики у стандартизованій мовній системі.

Ключові слова: сленгізми; наркотичний сленг; підтекст; інтерпретація; мовленнєвий контекст; комунікативна ситуація.

Сленгізми як форма соціально маркованої лексики становлять значний інтерес для сучасних лінгвістичних досліджень. У мові певних соціальних груп вони виконують не лише номінативну, а й ідентифікаційну та маскувальну функції, а також — розкриваються лише в певному мовленнєвому чи ситуативному контексті. Особливої уваги потребує лексика наркотичної тематики, для якої характерні прихованість значення від сторонніх осіб, багатозначність і прагматична варіативність. Вивчення таких одиниць потребує комплексного аналізу з урахуванням семантичних, контекстуальних і комунікативно-прагматичних чинників.

Лінгвістичний виклик тут може полягати в конфлікті між словниковим значенням слова та його контекстуальним (прагматичним) значенням у конкретній мовній ситуації або мати лише дотичний, асоціативний зв'язок.

У листуванні присутня заміна прямих лексем, наприклад, загальноживаними задля уникнення фіксування ключових слів підозрілої тематики: «скарби» — «закладки

з наркотиками», «зробити обнову» — «закопати закладки».

Розглянемо докладніше приклад комунікативної ситуації (листування):

- «Особа А: А що там посилка коли буде? Бо Ковель весь купили. Там пару скарбів лишилося. Особа Б: Має бути сьогодні. Особа А: Тай міг би думаю ще в якесь місто зганяти на день два обнову зробити якби на дорогу з кВ кинув якщо хочеш. І до першого норм би заробив»;
- «Особа А: А скільки там? І який сорт? Особа Б: Грін пойзон. 80. Особа А: Зроблю 1шт по 5г, 5шт по 3г, 10шт по 2г, 20шт по 1г. І на покур лишу якщо можна 10г. А в яке місто краще було б обнову зробити поїхати? Особа Б: Рівне. Особа А: Можна але де хз там обнову зробити бо того разу геть за містом робив»;
- «Особа А: То може замовиш на Рівне посилку поки бо ту завтра заберу і одразу все зроблю. І можна було б в Рівне їхати

думаю. Грам 100—200 зробив би думаю по 1/2/3/5/10»;

- «Особа А: Забрав. Але там 70 а не 80. Це точно Грін пойзон? бо того разу ніби інакший був і ця шишка сильніша я спробував. Особа Б: Давай як буба грузитимемо. Особа А: Окей. Ну яб сказав що ця і за Грін пойзон і буба сильніша хаха давно таку хорошу не кутив чимось на сугар роз помага».

Предмет обговорення мовців — «скарби». Звертаємось до словникових тлумачень: «скарб» — «коштовності, гроші, цінні речі <...> // Коштовності, гроші і т. ін., сховані в потаємному місці, закопані в землю» [1]. Оскільки «скарби» тут вимірюються у грамах («одиниця маси, що дорівнює 1/1000 одного кілограма» [2]), то це якась речовина, предмет, щось, що визначається вагою. Тому «пару скарбів лишилося» — кілька «цінних речей, які можуть бути сховані у потаємному місці, закопані у землю», що «лишилися» ще «не куплені» (бо «Ковель весь купили. Там пару скарбів лишилося»). Оскільки «обнова» — «нова, щойно придбана річ» [1], то «зробити обнову» — «оновити» — «змінити внесенням нового, свіжого, поповнити чимось» [1], унаслідок чого мовець «норм би заробив». Звідси — «в якесь місто зганяти на день два обнову зробити» — рівноцінно «заробити» (зі слів мовця). Тож — «обнову зробити» пов'язане з «продажем скарбів» (адже «купували у Ковелі “скарби”»). Отже, «обнову зробити», згідно зі словниковим тлумаченням та кон-

текстом, означає «внести нові, свіжі “скарби”, поповнити “скарбами”» «в якомусь місті» (бо «в якесь місто зганяти на день два обнову зробити»).

Оскільки запитання стосується кількості («а скільки там?»), а також — сорту («І який сорт?») («категорія, розряд, вид товару, про який ідеться <...> 2. Культурні рослини, що відрізняються від інших рослин цього самого виду певними <...> властивостями» [1]), згідно з контекстом, [сорту] того, що у посилці («там»), то отримана відповідь «Грін пойзон» — це і є сорт чогось — товару чи рослини, який співрозмовники очікують («чекаєм») у посилці, та має вагу 80 грамів («80»), які мовець зробить частинами («зроблю 1шт по 5г, 5шт по 3г, 10шт по 2г, 20шт по 1г. І на покур лишу якщо можна 10г»). Це означає, що 80 грамів загальної кількості сорту «речовини», яку співрозмовники очікують з отриманням посилки, особа «А» «зробить» частинами (адже «по» — «уживається при вказуванні на обсяг, об'єм розподілюваного» [1]), отже, розподілить речовину, яку можна курити (про що свідчать лексема «покур» і конструкція «давно таку хорошу не кутив»): «по 5г», «по 3г», «по 2г», «по 1г», — певну кількість штук відповідно: «1шт», «5шт», «10шт», «20шт». Отже, у результаті особа «А» має намір розподілити на частини («зробити по») загальну кількість сорту «речовини» (товару, рослини) — «80» — «Грін пойзон», який можна курити, що міститься в очікуваній посилці.

Термін «шишка» у цьому контексті означає «зав'язь на коноплях», що належить до наркоманського сленгу («шишка1, -и, ж., нарк. *Зав'язь на коноплях*» [3]). Отже, сорт «Грін пойзон» — це сорт коноплі, яку особа «А» називає «шишкою» («ця шишка сильніша я спробував»).

Лексема «грузити» — «складати куди-небудь щось, наповнювати вантажем» [1], згідно з контекстом, пов'язана із розподілом (бо прийменник «по» свідчить про розподіл на менші за вагою частини), що підтверджує (у відповідь на репліку «*Давай як буба грузитимемо*») і репліка особи «А»: «*треба додати по 3—5 бо там тільки 1—2 як загрузаєш*». Тобто, під час виконання дії «*загрузати*» («складати куди-небудь щось, наповнювати вантажем») «*там тільки по 1—2*», за контекстом, грами, а «*треба додати по 3—5*», звідси — «*дати, склавши, наповнивши по 3—5 грамів*».

Отже, об'єктивний зміст «*Давай як буба грузитимемо*» — «давай складатимемо кудись цей сорт коноплі («Грін пойзон»), розподілену загальну її кількість, на менші за вагою частини — у такий спосіб, як складали («грузили») сорт коноплі «буба»».

Оскільки мовець порівнює «Грін пойзон», «буба» і «сугар роз», ставить їх в один синонімічний ряд («*чимось на сугар роз походить*», «*як буба грузитимемо*»), то зрозуміло, що два інші («буба», «сугар роз») також є сортами коноплі.

Тож маємо: предмет мовлення цих двох осіб стосується сорту речовини (а саме — коноплі), яку вони очіку-

ють («*чекаєм*») у посилці («*а що там посилка коли буде? Бо Ковель весь купили*»), якої тільки «*пару скарбів (цінних речей) лишилося*»), сорту коноплі, яку можна курити («*покур*»), сорту коноплі, яка є для мовця «дуже хороша» («ця шишка сильніша», «*давно таку хорошу не кури*»), сорту коноплі, загальну кількість якої особа «А», згідно з контекстом мовлення, розподілить на частини («*Зроблю 1шт по 5г, 5шт по 3г, 10шт по 2г, 20шт по 1г*», «*Треба додати по 3—5 бо там тільки 1—2 як загрузаєш*»). Знову ж таки, ця особа може заробити («*заробив би*»), якщо «зробить обнову», тобто « внесе (завезе) у певне місце «нову, свіжу або щойно придбану річ» — свіжу коноплю. А оскільки загальна кількість (у місті посилки) цієї коноплі буде «розподілена на частини» — то і «обнова» буде зроблена у вигляді розподілених частин свіжої коноплі («*Тай міг би думаю ще в якесь місто зганяти на день два обнову зробити... І до першого норм би заробив*»). Отже, щоб було що (а саме — коноплю) комусь «купувати» у різних містах, а звідси — продавати (тобто, щоб «внести нові, свіжі «скарби», оновити їх), для цього потрібна «посилка»; також — щоб «зробити обнову», потрібні «скарби», а щоб «заробити» — потрібно «зробити обнову». Звідси розподілена загальна вага сорту коноплі (що міститься у посилці) на частини, очевидно, і є «скарбами» («цінними речами»), які купують, а «обнову зробити» — поповнити «скарбами» — це «поповнити новими, свіжими шишками (сортом коноплі) у певних містах».

Унаслідок комплексу семантичних тлумачень і контекстуального аналізу розмови виявлено, що цими «цінними речами» («скарбами», які можуть бути сховані у потаємному місці, закопані у землю), і є конопля («шишки коноплі»), загальна кількість якої розподілена на менші за вагою частини, а точніше, ці розподілені частини коноплі — і є «скарби», адже якщо їх розподіляють на частини — то і купують ці самі «частини».

Оскільки контекст мовлення, а також значення лексеми «грузитимемо» («давай як буба грузитимемо» — «давай як буба складати куди-небудь щось», де щось — коноплю, розподілену на частини, а «куди-небудь» — має бути вказівка місця, яка упущена) потребує обставини місця: куди саме складатимемо розподілену на частини загальну кількість коноплі — то є підстави вважати, що у цьому разі доцільно взяти до уваги й додаткове тлумачення лексеми скарби: «Коштовності, гроші і т. ін., сховані в потаємному місці, закопані в землю» [1]. До того ж, як додатковий цьому аргумент — запитання адресанта «А» до особи «Б» щодо міста, де «краще було б обнову зробити поїхати?» — вказівка адресатом на місто: «Рівне», — проте адресант уточнює: «Можна але де хз там обнову зробити бо того разу геть за містом робив». Така деталь свідчить про те, що особу «А» цікавить не лише місто, а й конкретне місце для того, щоб «зробити обнову», яке, цілком імовірно, може бути саме цим «потаємним місцем», куди мовець «буде складати» («грузити») коноплю.

У результаті об'єктивний зміст висловлювання: «там пару скарбів лишилося» — «там кілька цінних речей (а саме — коноплі, розподіленої на частини), які можуть бути сховані у потаємному місці, закопані у землю, що лишилися ще “не куплені”».

Хоча термін «коноплі» тлумачний словник подає як «однорічні трав'янисті рослини, зі стебел яких виготовляють прядиво, а з насіння видобувають олію та гашиш (наркотичну речовину)» [2], проте в досліджуваному мовленні не йдеться про конкретну наркотичну речовину, яка добута з коноплі, а тому встановлення того, чи є тут «конопля» («скарби») «наркотичними засобами», виходить за межі компетенції експерта-лінгвіста.

Як бачимо на прикладі, номінація «скарб» може стати евфемізмом (для маскування) до поняття, наприклад, «наркотик», «конопля», або словом, дібраним за близьким значенням, проте яке не називає прямо предмета мовлення (з метою приховати зміст комунікації). Таке використання є типовим для сленгової лексики наркотичної тематики, де слова із загальноновживаної мови набувають нового, часто іронічного, переносного або таємного значення.

Отже, щоб установити об'єктивний зміст розмови загалом і конкретних виразів, зокрема, на основі комплексу семантичних значень, контекстуального аналізу, прагматичних ознак, будуємо логічний ланцюжок для розкриття прихованого сенсу мовлення та єдиної цілісної інтерпретації.

Перелік джерел посилання

1. Словник української мови. В 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід. Київ, 1970—1980. URL: <https://sum.in.ua> (дата звернення: 11.11.2025).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь, 2005. 1728 с. URL: <https://surl.li/cevostm> (дата звернення: 11.11.2025).
3. Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків, 2006. 350 с. URL: <https://surl.li/nevaak> (дата звернення: 11.11.2025).